
■ Mot en minikonstitution för EU: Förändring av Ministerrådet

JAN-ERIK LANE – REINERT MÆLAND¹

ABSTRACT

Towards a mini constitutional revision of the EU Council. The theory of social choice has recently benefited much from advances within the power index approach in game theory. One may start from the classical Wicksell framework of a unanimity regime and proceed to state the advantages of deviations from his model. A case can be stated for quantitative voting using some majority voting scheme, as it empowers the choice participants, also providing for blocking power. The power distinctions generated from the power index framework may be applied to the institutional evolution of the Council of Ministers with the EC or EU. It allows one to state in a concise manner the comparative advantages and disadvantages of alternative regimes for the European Community or Union.

Inledning

Det är föga troligt att EU:s medlemsstater aktualiserar den i Dublin 2004 föreslagna konstitutionen för EU. Vad som däremot säkert kommer att bli föremål för debatt är en s.k. minikonstitution för EU, dvs. vissa centrala förändringar i den nuvarande strukturen, den så kallade Nice-konstruktionen. En sådan minirevision skulle kunna beröra reglerna för beslutsfattandet i Ministerrådet.

Beslutsreglerna för rådet har alltid tilldragit sig stort intresse, eftersom de ligger till grund för s.k. policymaking i EU. En central fråga för ett medlemsland som Sverige måste vara vilken makt som landet kan utöva över besluten om lagar, budget och övriga policies. Beslutsfattandet inom EU inbegriper fler aktörer än rådet, t.ex. även de roller som Kommissionen (agenda-makt) och Parlamentet (veto-makt) spelar. Här skall vi dock enbart jämföra två olika regimer för Ministerrådet: Nice och Dublin. En jämförelse av dessa två regimer för EU – den gällande Niceregimen och den alternativa Dublinregimen – följande huvudresultatet att om man i en minikonstitution inför Dublinreglerna för rådets beslutsfattande, så skulle

¹ Jan-Erik Lane är professor i statsvetenskap vid universitetet i Geneve. Han undervisar också vid University of South Pacific. Reinert Mæland är statistiker vid Lunds universitet.
E-post: Jan-erik.lane@politic.uige.ch, E-post: Reinert.Maeland@stat.lu.se

1. Beslutsmässigheten i rådet öka kraftigt;
2. Proportionaliteten i röstmakten förbättras;
3. Blockeringsmakten fortsatt vara hög för samtliga medlemsstater.

Vi skall argumentera för att när det gäller beslutsreglerna i rådet så är Dublinregimen att föredra framför Niceregimen, speciellt om man utgår från Sverige som aktör. För att visa detta utvecklar vi nedan en metod för att analysera gruppakt som har generell intresse för statsvetenskapen.

Beslutsregler i grupper av aktörer har varit föremål för stort intresse och väckt mycket diskussion om rättvisa och effektivitet i allmänhet och proportionalitet i synnerhet, inom statsvetenskap, sociologi och nationalekonomi. Nyckelansatsen är Knut Wicksells teori om gruppbeslut i skattefrågor, lanserad redan 1895-6 (Stevens 1993, Mueller 2003, Shepsle – Bonchek 1997). För att förstå debatten om makt i EU:s Ministerråd, måste man se på utvecklingen av beslutsreglerna sedan 1959 samt analysera de olika regimer som förekommit med en enhetlig ansats, t.ex. kooperativ spelteori. Vi skall belysa *proportionalitetsproblemet* genom att relatera olikheter i medlemsstaternas röstakt till skillnaderna i ländernas befolkningsstorlek.

Proportionalitetsproblemet

Niceregimen eller Dublinregimen för rådet? Det är här fråga om två olika beslutsregler för EU, som kan sägas böttna i två olika filosofier om den Europeiska gemenskapen. Nice prioriterar en enskild stats förmåga att kontrollera rådets beslutsfattande (blockeringsmakten), medan Dublin prioriterar hela gruppens beslutsmässighet (förändringsmakten).

Det bör vara av intresse för Sverige att diskutera om landet har samma inflytande som andra medlemsländer på rådets beslutsfattande. Vi skall kalla denna fråga för *proportionalitetsproblemet*, dvs. frågan om huruvida den röstakt som genereras i rådet till medlemsstaterna är mer eller mindre lika när befolkningskillnaderna mellan länderna beaktas. Två principer kan användas vid allokeringen av röster (a) staternas likhet såsom medlemmar; (b) medlemsländernas olikheter i befolkning. I en union måste å ena sidan varje medlemsland kunna göra sin röst hörd, dvs. ingen får vara s.k. *dummy* utan röstakt. Å andra sidan är det rimligt att större länder väger tyngre, speciellt om de bidrar mycket till att finansiera unionen. Hur skall man finna en balans mellan dessa två principer?

Enligt Amsterdamfördraget, som trädde i kraft 1999, utsträcktes röstandet inom rådet till en rad beslutsområden. Unionens politik skulle bestämmas med först och främst kvalificerad majoritet (KM) i rådet och under medbeslutande från Parlamentet. I unionens fördrag specificeras för varje beslutsområde vilken beslutsmetod som skall användas. Enhällighet används fortfarande i några ärenden, men det är klart att EU börjat använda röstande i stor omfattning. Parlamentet röstar med enkel majoritet (EM), vilket också gäller för rådets beslutsfattande i procedurfrågor. I övriga frågor använder rådet KM eller dubbel kvalificerad majoritet (DKM). Vilken regim för KM och DKM skulle vara den bästa för EU:s Ministerråd: Nice eller Dublin?

I stället för att tilldela medlemsländerna olika röstetal enligt Nice, så skulle enligt Dublin varje medlemsland ha enbart en röst. Samtidigt skulle aggregeringsregeln för att summera de olika medlemsstaternas preferenser till ett gruppbeslut bli annorlunda. I stället för kvantitativt röstande, så skulle regeln 55 procent av medlemsstaterna och 65 procent av befolkningen användas för *ja*, utifrån regeln om ett land = 1 röst. För att rösta *nej* (blockering) krävs minst 4 medlemsstater. DKM kräver att 2/3 av medlemsstaterna säger *ja*. Den centrala frågan blir då om Dublinregimen kan öka proportionaliteten i makten över rådets politik?

Vad Dublinreglerna skulle innebära i jämförelse med nuvarande Niceregim kan analyseras fram genom att använda den så kallade kooperativa spelteorin och dess maktindexansats (Felsenthal – Machover 1998, 2004). Denna analysmetod ger kvantitativa tal för olika institutionella lösningar och är väl lämpad för en komparativ undersökning av de olika beslutsregimer som EEC-EG-EU har använt för sitt egentliga lagstiftande organ: Ministerrådet. Metoden kan användas för att förutsäga vad en utvidgning av unionen med nya medlemmar skulle innebära.

Teori och begrepp: Röstmaktansatsen och a priori-makt

Vi skall använda ordet *regim* för att beteckna en uppsättning beslutsregler för en grupp. Dessa regler tilldelar gruppen beslutsfunktioner och röster för aktörerna samt specificerar hur rösterna sammanvägs till ett gruppbeslut. Sedan den Europeiska gemenskapen bildades har unionen haft flera olika regimer. Unionens olika regimer uppvisar olika beslutsregler för rådet, dels i form av skilda *beslutsregler* såsom enhällighet, kvalificerad majoritet och enkel majoritet, dels olika *tilldelningar av röster* till medlemsstaterna. Vad innebär variationer i dessa två dimensioner av beslutsfattandet i en grupp: (1) beslutsregeln, och (2) allokeringen av röster, för kapaciteten att utöva makt över policies? En aktör befrämjar sina policypreferenser genom att delta i gruppens beslutsfattande och söka påverka det slutgiltiga beslutet så att det så nära som möjligt överensstämmer med aktörens önskemål.

För att analysera hur olika regimer har effekt på en aktörs förmåga att påverka gruppbesluten kan man använda *kooperativ spelteori*, speciellt den s.k. *maktindex-ansatsen* (Brams 2004). Kooperativ spelteori används när antalet aktörer är fler än två och är lämplig för att på ett översiktligt sätt analysera en komplex interaktion i stora grupper, såsom röstande i en lagstiftande församling eller i internationella organisationer (Aumann – Hart 1994).

Maktindexansatsen ger några väldefinierade mått på röstmakt, givet en *regim*. I kooperativ spelteori maximerar en aktör sitt resultat genom att delta i koalitioner som kan skifta med varje omröstning. Variationen i beslutsregler och röstetal för aktörerna bestämmer maktindexalen som beskriver koalitionskapaciteten. Sålunda kommer vi att för varje EU *regim* redovisa följande tal:

- aktörens röstmakt
- gruppens beslutskapacitet (effektivitet)
- aktörens blockeringsmakt
- aktörens förändringsmakt.

Eftersom aktören i unionsrådet är en stat, så kan man beräkna röstmakten för en medborgare i unionen genom att dividera statens röstmakt med befolkningen. Detta är den *proportionella röstmakten*.

Genom att variera de två komponenterna:

1. beslutsregeln (aggregeringsregeln), och
2. antalet röster för varje aktör (allokeringen),

erhåller man olika regimer för beslutande. Vår studie av unionens beslutsstruktur går då ut på att med hjälp av enkla indikatorer analysera vad dessa möjliga val av regimer innebär för kapaciteten att utöva makt och inflytande över politik.

Relationen mellan å ena sidan en regim och dess formella regler om beslutsfattandet i en grupp av aktörer och politik och å andra sidan beslut om lagar och budget, utgörs av röstmakt och inflytande. En aktör kan befrämja sina policypreferenser genom att delta i gruppens beslutsfattande och söka påverka det slutgiltiga beslutet så att det så nära som möjligt överensstämmer med aktörens önskemål.

I kooperativ spelteori antas att aktörerna i gruppen kommer att ingå koalitioner i syfte att påverka gruppbeslutet. Varje aktör antas vara intresserad av att kunna påverka beslutet i en riktning som är gynnsam för aktörens preferenser. Olika regimer har skilda konsekvenser för koalitionsbildandet, nämligen för vilka koalitioner som medför bifall respektive avslag av ett förslag, samt hur viktig den enskilde aktören är för dessa koalitioner. De koalitioner som resulterar i bifall är vinnande koalitioner och olika regimer resulterar i ett olikt antal vinnande koalitioner.

Maktindexansatsen ger, givet en regim, några väldefinierade mått på röstmakt. Genom att räkna fram olika maktindex, givet variationer i beslutsregler och röstetal, kan vi analysera hur variationer i dessa bestämmer röstmakt för aktörerna och gruppen som helhet. Givet att en aktör är intresserad av att maximera sin röstmakt över hela spektrum av olika förslag eller beslut, kommer resultaten från maktindexteorin vara relevanta och intressanta för överväganden om olika alternativa regimer.

Inom den kooperativa spelteorin hittar vi de s.k. enkla spelen, eller röstspel. Dessa röstspel har bara två utfall: positivt beslut (bifall) eller negativt beslut (avslag). När vi sätter värden av dessa utfall till 1 respektive 0, så uppnås bestämda beräkningar av modellens olika utfall. Teoretiskt låter vi röstande i en beslutande församling (grupp) med n aktörer representeras av mängden N . Av denna mängd kan man skapa 2^n olika delmängder, dvs. möjliga koalitioner S . De koalitioner som resulterar i bifall kallar vi vinnande koalitioner. I denna mängd ingår storkoalitionen N som representerar ett enhälligt bifall (consensus), och den tomma koalitionen \emptyset för enhälligt avslag. Emellan dessa två ytterpunkter återfinns alla koalitioner som representerar olika grad av stöd för ett förslag.

Den individuella röstfördelningen är givet av (w_1, w_2, \dots, w_n) medan c betecknar omröstningsreglerna. En central beståndsdel i den kooperativa spelteorin är den så kallade karakteristiska funktion som ger oss värdet av en given koalition S tillhörande mängden N , $S \subseteq N$. Då vi ovan angav värdet av en koalition att vara antingen 1 eller 0, definieras en karakteristisk funktion för röstspel (enkla spel) av:

$$v(S) = \begin{cases} 1 & \text{om } \sum_{i \in S} w_i \geq c \\ 0 & \text{annars} \end{cases} \quad (1)$$

Den karakteristiska funktion ger oss då de s.k. *vinnande koalitioner* där $v(S)=1$, och de s.k. *förlorande koalitioner* där $v(S)=0$. Nedan kallar vi dessa koalitioner också för *bifalls-* respektive *avslagskoalitioner*.

Hur bildas koalitioner? I röstspel är alla koalitioner spontana resultat av omröstningar, och inom kooperativ spelteori styrs allt beteende av individuella preferenser. Givet ett förslag att rösta om är det aktörernas preferenser angående det givna förslaget som avgör om aktören röstar för eller emot. Men om dessa parametrar – framtida individers preferenser och framtida omröstningar – vet vi självfallet inget. Objektet för vår analys är effekterna av alternativa beslutsregimer, dvs. *a priori* effekter av skilda beslutsregler givet alla slags möjliga preferenser hos aktörerna – en s.k. *ceteris paribus* klausul. Alltså, vi låter röstande ske slumpmässigt med lika sannolikhet för *ja* och *nej* i enlighet med den s.k. *Principle of Insufficient Reason*, eller *the Principle of Indifference*. Principen säger att om man inte vet något om en händelses utfall och heller inte har någon grund att tro att något utfall är mera sannolikt än andra, då antar vi att alla utfall är lika sannolika. Om man gör en modell med en lång serie av röstande enligt en given regim, så skulle de individuella aktörerna antas rösta för eller emot ett förslag med sannolikheten $1/2$, vilket medför en sannolikhet för varje möjlig koalition lika med $1/2^n$.

Givet (0,1)-normaliseringen av spelets värde samt definitionen av röstande som stokastiskt baserad på ett utfallsrum av 2^n lika sannolika koalitioner är det uppenbart att den karakteristiska funktionen (1) också kan betraktas som en indikatorfunktion. Inom sannolikhetsteorin är en indikatorfunktion en speciell karakteristisk funktion som, från ett väldefinierat utfallsrum, väljer ut de element som tillhör en likaledes väldefinierad undermängd av detta utfallsrum. I vårt fall är denna undermängd lika med mängden av alla *vinnande koalitioner*. För mer om dessa sannolikhetsaspekter, se Felsenthal – Macover (1998) och Lane – Mæland (2000).

Gruppens beslutskapacitet

Detta begrepp hänför sig inte till någon enskild aktör utan står för en egenskap hos själva gruppen i fråga. Förmågan att agera kollektivt kallas gruppens *effektivitet*. Låg effektivitet innebär att gruppen har svårt att fatta beslut, något som i extrema fall leder till *beslutsanemi* i form av s.k. polsk riksdag.

För att en grupp skall kunna agera krävs att positiva beslut (bifall) som förändrar status quo har en rimlig grad av sannolikhet att äga rum. Låt oss se närmare på detta argument som lanserades av public choice skolan (Buchanan – Tullock 1962). Man kan beskriva alla beslut utifrån en punkt: status quo. Makten att blockera står för förmågan att bibehålla status quo medan makten att förändra står för förmågan att elimi-

nera status quo. Det framhålls ofta att för en enskild aktör är makten att blockera ett för aktören negativt beslut viktigare än hela gruppens beslutskapacitet.

En god antydan på *gruppens beslutskapacitet* är antalet koalitioner som resulterar i bifall av ett givet förslag, dvs. antalet vinnande koalitioner, som erhålls genom att summera över alla möjliga koalitioner

$$d = \sum_{S \subseteq N} v(S) \quad (2)$$

Ett mellan olika regimer jämförbart mått på beslutskapacitet erhålls vidare genom kvoten mellan detta tal och antalet möjliga koalitioner, alltså, sannolikheten (δ) för att ett beslut kan fattas definierad av

$$\delta = \frac{d}{2^n} \quad (3)$$

Om δ är mycket litet, har gruppen låg beslutskapacitet, eller låg effektivitet. Maximum värde av δ är lika med 0.5 som erhölls vid enkel majoritet. Jämförelsevis vill alla former för kvalificerad majoritet medföra en minskning av gruppens effektivitet. Lågst effektivitet hittar vi inom grupper som fattar sina beslut enhälligt. Detta är vad som genom tiderna har kännetecknat mycket av det gemensamma europeiska beslutsfattandet där man i många fall använder samstämmighet i sitt beslutande. I dessa fall har vi enbart en vinnande koalition och följaktligen en mycket liten och, som resultat av utvidgningar, snabbt minskande effektivitet, se tabell 4 och figur 2 nedan.

Vi kommer att betona denna egenskap hos de olika regimerna för unionen. Man kan föreslå alternativa EU-regimer genom att betona vikten av att gruppens beslutskapacitet inte blir för låg.

Den enskilde aktörens makt

I maktindex teorin antas en aktör ha beslutsmyndighet när hon/han är avgörande, dvs. avger den röst som bestämmer om resultatet blir *ja* eller *nej*. Det räcker inte med att en aktör har framgång på så sätt att gruppbeslutet stämmer överens med hennes/hans preferenser, dvs. att hon/han enbart hade tur med andras röstande.

Individuell röstmyndighet bestäms av i vilken grad en aktörs röst påverkar utfallet av en omröstning. En aktör *i* är *kritisk* i en koalition om det är så att koalitionen värde ändras sig i fall *i* ändrar åsikt, det vill säga om aktör *i* lämnar koalitionen. Om *i* är medlem i en koalition *S* och vi har att $v(S) - v(S \setminus i) = 1$, då är aktör *i* avgörande för koalitionen i denna koalition. En aktörs röstmyndighet bestäms av *hur många* koalitioner han/hon är avgörande för, och ges av det s.k. *Banzhaf-talet*.

$$\eta_i = \sum_{\substack{S \subseteq N \\ i \in S}} [v(S) - v(S \setminus i)] \quad (4)$$

Definierat som ovan, ger η_i oss antalet vinnande koalitioner, bifallskoalitioner, där aktör i är kritisk. Via dualitet (i enkla spel) finns det också en mängd förlorande koalitioner, avslagskoalitioner, som aktör i kan *svänga* till vinnande genom att ansluta sig koalitionerna. Därför, givet en förlorande koalition S där aktör i ej är medlem, $i \notin S$, är aktör i kritisk om $v(S \cap i) - v(S) = 1$. Givet en välkänd egenskap för röstspelen, den s.k. *dualitetsegenskapen* (se Lane – Mæland, 2000), är antalet förlorande koalitioner där aktör i är avgörande, lika med antalet vinnande koalitioner där aktör i är avgörande. Alltså, i ett väldefinierat röstspel kommer individen i att vara avgörande i totalt $2\eta_i$ koalitioner.

Banzhaftet är grunden för beräkandet av individuell makt, och vid användningen av olika vikter ger detta tal oss ett par mycket användbara mått på röstmakt. Därför kallar man också Banzhaftet för ”det råa maktindexet”.

Det viktigaste av dessa individuella mått är *Banzhafs (absoluta) maktindex* (Banzhaf, 1965). Detta mått ges av kvoten mellan antalet koalitioner, vinnande och förlorande, som en aktör i är kritisk för (Banzhaftet) och antalet möjliga koalitioner:

$$\beta_i = \frac{\eta_i}{2^{n-1}} \quad (5)$$

Röstmakten för en aktör är lika med sannolikheten att en aktör är avgörande för utfallet (bifall eller avslag) i en omröstning.

Banzhafs maktindex härstammar från 1960-talets senare hälft (se Banzhaf 1965, 1966 och 1968), och har sen dess varit ett mycket använt mått på röstmakt, både i sin relativa form och senare i sin absoluta form. Det har senare visat sig att samma (sannolikhets-) mått utvecklades redan 1946 av Penrose. Återupptäckten av Penrose resultat har medfört att Banzhafs index nu ofta benämns som *Penrose-Banzhaf indexet*.

Banzhaftet bildar också grunden för Colemans (Coleman 1971) mått på individuell kapacitet att blockera ett beslut (*förhindra handling*), θ_i , och hans mått på individuell kapacitet att ändra ett avslag (*initiera handling*), θ_i^* . Enligt Coleman är den enskilda aktörens *blockeringsmakt* lika med kvoten mellan antalet *bifallskoalitioner* där aktör i är avgörande (Banzhaftet) och totala antalet vinnande koalitioner

$$\theta_i = \frac{\eta_i}{d} \quad (6)$$

Colemans mått på individuell förändringsmakt definieras formellt genom kvoten mellan antalet avslagskoalitioner där aktör i är avgörande, och totala antalet förlorande koalitioner ($2^n - d$). Ovan visade vi att antalet avslagskoalitioner där aktör i är avgörande är lika med antalet bifallskoalitioner där aktör i är avgörande, nämligen Banzhaftet. Alltså har vi att

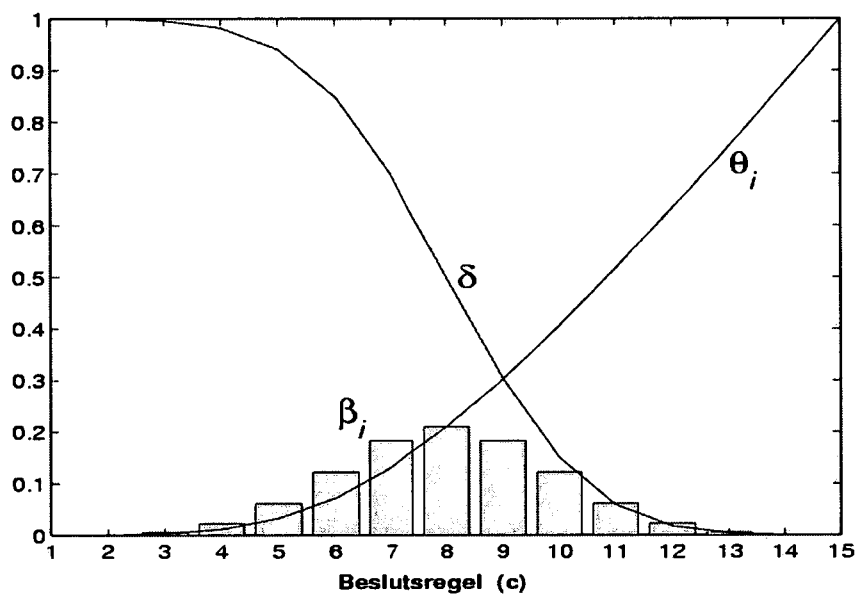
$$\theta_i^* = \frac{\eta_i}{2^n - d} \quad (7)$$

Om antalet avslagskoalitioner är lika med antalet bifallskoalitioner, dvs. $d=2^{n-1}$, har dessa två mått samma värde. Detta fall inträffar om man har en beslutande församling bestående av ett udda antal aktörer och med enkel majoritet som beslutsregel. Om antalet aktörer är jämnt får vi ej denna exakta fördelning, men om inte antalet aktörer är för litet gäller detta approximativt även för ett jämnt antal aktörer. Jämför vi ekvationerna (5), (6), och (7) observerar vi att i en beslutande församling med enkel majoritet är Banzhafs maktindex och Colemans två index alla lika.

I tidigare artiklar har vi studerat sambandet mellan dessa tre mått, Penrose-Banzhafs maktindex, gruppens effektivitet, och Colemans blockeringsmakt (se Lane – Mæland 2000). Där visar vi att Penrose-Banzhaf indexet kan uttryckas som en funktion av de två andra sannolikheterna:

$$\beta_i = 2\delta\theta_i \quad (8)$$

I figur 1 ser man klart sambandet mellan dessa två index samt gruppens effektivitet. (Observera dock, att vi för tydlighetens skull har dragit en linje genom mittpunkterna på två stegfunktioner: δ och θ_i) Om vi börjar med fallet enkel majoritet ($c=8$ i diagrammet), $\delta=0.5$ observerar vi lika värden på de två individuella indexen, $\beta_i = \theta_i$. Men eftersträvar man kontroll över beslutande genom ökat blockeringsmakt (θ_i) ser vi tydligt hur både Banzhafs maktindex (β_i) och gruppens effektivitet (δ) snabbt avtar till mycket små värden. Denna effekt av hög blocke-



Figur 1 Sambandet mellan beslutsregel (c), röstmakt (β_i) och blockeringsmakt (θ_i).

ringsmakt på de två andra måtten observerar vi också i de efterföljande beräkningarna av Unionens olika beslutsregimer, se tabellerna nedan.

Den kanske viktigaste insikten om aktörers röstmakt som maktindexansatsen genererar gäller förhållandet mellan antalet röster och beslutsinflytande. Det råder inte något entydigt proportionellt förhållande mellan röster och röstmakt – röstmakten beror inte bara på antalet röster utan också på deras fördelning inom gruppen, och självklart beslutsregeln.

Avslutningsvis summerar vi att en aktörs beslutsmakt – positiv liksom negativ – kan sammanfattas i ett mått, *Penrose-Banzhaf indexet*, ekvation (5). Detta är det mest centrala måttet i maktindexansatsen, varför vi skall redovisa det för alla aktörer under samtliga regimer. Ibland redovisas också de relativa talen för röstmakt i syfte att visa på skillnader mellan aktörerna till exempel när man använder kvantitativt röstande med olika röstetal för skilda aktörer. Detta relativa maktindex ges av det *relativa Banzhaf-talet*

$$\bar{\beta}_i = \frac{\eta_i}{\sum_{i \in N} \eta_i} \quad (9)$$

Empiriska resultat: EU:s Ministerråd

Ser man på den Europeiska gemenskapen ur ett beslutsperspektiv kan man identifiera följande regimer med olika antal aktörer:

- EEC – Romtraktaten 1958 – 6 aktörer,
- EG – Sammanslagningstraktaten 1967 – 9 aktörer från 1973, 10 aktörer från 1981, 12 aktörer från 1986;
- EU – Maastrichtfördraget 1991: 15 aktörer från 1995;
- EU – Nicefördraget 2001: 25 aktörer från 2004;
- EU – Konstitutionen: 27-30 aktörer från 2009.

Appendix I presenterar en systematisk översikt över maktindexantal för dessa olika regimer. Den Europeiska gemenskapen har hela tiden tillämpat *kvantitativt* röstande i rådet, dvs. en aktör kan rösta med fler än en röst. De större medlemsstaterna har kunnat förfoga över fler röster än de små medlemsstaterna, men den exakta relationen mellan befolkning och röster har varierat mellan olika regimer. Röstande inom EU:s Råd börjar användas i större omfattning i och med att antalet aktörer går över 10 och Enhetsakten antas 1987 med dess betoning av ett aktivt beslutsfattande för att öka integrationen inom unionen. Inom rådet tillämpas två former av kvalificerad majoritet (KM och DKM) när enhällighet inte är aktuellt. Enkel majoritet med en stat en röst används enbart i procedurfrågor. Fram till Enhetsakten betonades vikten av enhällighet i alla viktiga beslut inom gemenskapen – den så kallade *Luxemburgprincipen*. Men sedan Enhetsakten har gemenskapen ägnat allt större intresse åt röstande såsom beslutsmetod.

Unionens olika regimer har inte bara varierat i fråga om aktörer, deras röstetal och aggregationsregeln för att summera röster till ett slutgiltigt gruppbeslut. En ytterst viktig förändring i olika regimer har gällt Parlamentets status, från rådgivande instans

till beslutsfattande med vetokapacitet gentemot rådet. I Parlamentet röstar man enligt principen en man eller kvinna och en röst samt enkel majoritet, men antalet ledamöter från varje land är differentierat med hänsyn till landets befolkning. I rådet är det stater som är aktörerna med en uppsättning röster, medan i Parlamentet är det först och främst partigrupper.

Tabell 1. Röstfördelningen Ministerrådet 1958-2015¹

Land	1958	1973	1981	1986	1995	2004	2007	2015
Tyskland	4	10	10	10	10	29	29	29
Frankrike	4	10	10	10	10	29	29	29
Italien	4	10	10	10	10	29	29	29
Nederländerna	2	5	5	5	5	13	13	13
Belgien	2	5	5	5	5	12	12	12
Luxemburg	1	2	2	2	2	4	4	4
Storbritannien		10	10	10	10	29	29	29
Danmark		3	3	3	3	7	7	7
Irland		3	3	3	3	7	7	7
Grekland			5	5	5	12	12	12
Spanien				8	8	27	27	27
Portugal				5	5	12	12	12
Sverige					4	10	10	10
Österrike					4	10	10	10
Finland					3	7	7	7
Polen						27	27	27
Tjeckien						12	12	12
Ungern						12	12	12
Slovakien						7	7	7
Litauen						7	7	7
Lettland						4	4	4
Slovenien						4	4	4
Estland						4	4	4
Cypern						4	4	4
Malta						3	3	3
Rumänien							14	14
Bulgarien							10	10
Kroatien								7
Makedonien								4
Turkiet								29
Sum	17	58	63	76	87	321	347	377

¹2004-2015 enligt Nice eftersom Dublin konstitutionen ej ratificerades.

Tabell 2. Kvoten röster/ befolkning: min och max.

	1958	1973	1986	1995	2004	
Min	0.073	0.164	0.164	0.122	0.353	(Tyskland)
Median	0.089	0.357	0.476	0.500	1.235	
Max:	3.333	5.000	5.000	5.000	8.000	(Luxemburg)

I tabell 1 ges en översikt över antalet aktörer i den Europeiska gemenskapen samt de röster som de förfogar över i rådet så länge som rådet tillämpar kvantitativt röstande och med antagandet att Turkiet accepteras som medlem, vilket dock är osäkert, i alla fall fram till 2015.

Man kan konstatera att EG, EEC och EU har använt kvantitativt röstande genom att tilldela olika medlemsstater skilda röstetal. I olika allokeringar av röster ändras också aggregeringsregeln för vad som skall vara kvalificerad majoritet (KM) och dubbel kvalificerad majoritet (DKM). Den europeiska gemenskapen har använt kvalificerade majoriteter på mellan 70 och 75 procent. Skillnaden mellan KM och DKM består i att KM enbart kräver ett visst antal röster för ett *ja* (72 procent), medan DKM dessutom kräver att 2/3 av medlemsstaterna säger *ja*. I Konstitutionens förslag skulle EU rösta kvalitativt, dvs. att en medlemsstat röstar enbart med en röst, men Konstitutionen innehåller liksom Niceregimen ett befolkningskriterium i det att 65 procent av befolkningen i EU måste sägas stödja ett *ja* via medlemsstaternas röstande.

Det kanske bör framhållas att detta befolkningskriterium – 62 procent enligt Nice och 65 procent enligt Dublin – ingalunda innebär någon form av referendum. Det gäller inte alls att fråga befolkningen i de olika medlemsstaterna, utan det är bara fråga om att den koalition av medlemsstater som säger *ja* måste ha ett befolkningsunderlag på minst 62 eller 65 procent av hela EU befolkningen.

Man har ofta diskuterat om det funnits några klara principer för allokeringen av röster på ett differentierat sätt. Det kan tyckas naturligt att olika stater har skilda röstetal eftersom de har olika folkmängd och bidrar olika ekonomiskt till gemenskapens utgifter. Men vilken relation mellan röstetal och folkmängd är den rimliga eller önskvärda?

Tabell 2 belyser denna fråga genom att beräkna kvoten röster/befolkning för medlemsstaterna i enlighet med de olika allokeringarna – den proportionella röstfördelningen.

Det framgår av tabell 2 att det är samma länder som har minimum och maximum proportionell röstandel i rådet under hela perioden, nämligen Tyskland och Luxemburg. Det är egentligen bara Luxemburg, Malta och Cypern som nu avviker kraftigt med ett mycket högt relativt röstetal. Skillnaden mellan minimum och medianen är långt mindre. Niceregimen genererar flera kraftiga avvikelser i det att Malta har talet 7.5, Cypern 5.0 och Estland 2.9, men detta skulle även komma att gälla för Dublin. Om de verkligt små staterna inte har många röster absolut sett, så har de dock betydligt fler röster per capita än de stora medlemsstaterna. Vill man beräkna under- respektive överrepresentation enligt Konstitutionens regim måste man beakta röstmak-

Tabell 3. Den proportionella röstmakten: min och max.

		1958	1973	1986	1995	2004
KM	Min	0.0000	0.0339	0.0229	0.0137	0.0067
	Median	0.0666	0.0809	0.0585	0.0560	0.0251
	Max:	0.2083	0.4883	0.4883	0.5722	0.1710
DKM	Min	0.0511	0.0307	0.0211	0.0119	0.0039
	Median	0.1307	0.0893	0.0605	0.0569	0.0191
	Max:	1.0417	0.7812	0.6714	0.7523	0.7523

ten, eftersom alla stater har samma antal röster, dvs. 1 röst per land. tabell 3 ger den proportionella röstmakten enligt olika regimer för rådet.

Vid en jämförelse mellan tabell 2 och tabell 3 ser man att röstmakten utmärks av mindre disproportioner än fördelningen av röster. Dock existerar det i rådet ett proportionalitetsproblem i det att medborgare i de verkligen små medlemsstaterna väger mycket tyngre.

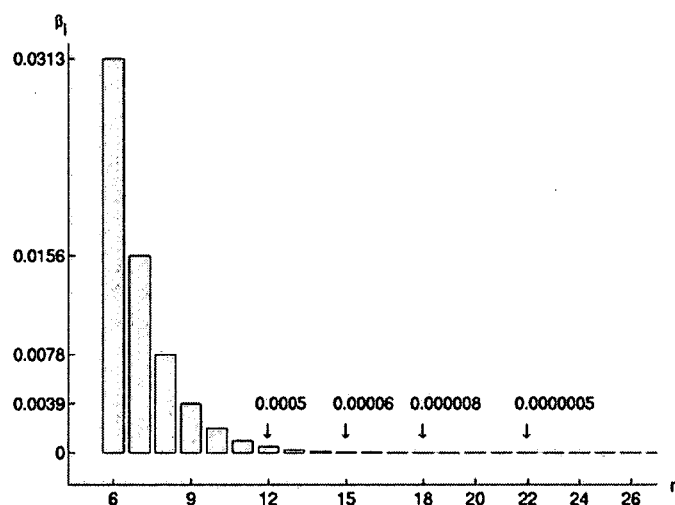
Egentligen är det fråga om två principer som står mot varandra när det gäller allokeringen av röster i rådet. Å ena sidan kan varje medlemsland kräva att vara *jämbördig* medlem i unionen, det vill säga föreslå principen ett land – en röst. Å andra sidan kan större stater kräva att de skall ges mera inflytande över besluten, speciellt om de betalar mer av den gemensamma budgeten. Unionen skulle då bestå av *olika* medlemmar. Konstitutionen föreslår en ny lösning på konflikten mellan dessa två principer i form av en så kallad *trade-off* där varje medlemsland tilldelas en röst men det krävs att 65 procent av befolkningen i medlemsstaterna stöder ett positivt beslut.

Kvantitativt röstande är enbart meningsfullt om gruppen använder någon annan beslutsmetod än enhällighet. Om gruppen tillämpar enhällighet spelar det ingen roll om ett land har 1 röst eller 10 eller 29 röster, eftersom alla länder likväl har veto. Att en medlemsstat skall ha veto i de ytterst väsentliga frågorna har alltid accepterats inom den europeiska gemenskapen. Hit hör medlemskap i unionen, utrikespolitik, liksom skatter och avgifter. Sedan Enhetsakten från 1987 har emellertid unionen definierat ett område för kvalificerat beslutsfattande. Detta område har successivt ökat med varje ny regim. Det är logiken bakom detta beslutsfattande med KM och DKM som skall analyseras nedan.

Att EU överger enhällighetsregeln kan förklaras med en enkel tabell som anger unionens beslutsförmåga när alla medlemsstaterna har veto. Tabell 4 visar hur gruppens beslutsförmåga minskar dramatiskt när enhällighetsprincipen tillämpas på en allt större grupp, med Bulgarien och Rumänien som nya medlemsstater.

Figur 2 åskådliggör på ett träffande sätt hur unionens beslutsförmåga skulle reduceras dramatiskt när unionen tar in nya medlemmar men bibehåller enhällighetsregeln.

En regel om veto i beslutsfattandet kan tyckas attraktiv för en medlemsstat och i linje med idén om suveränitet för en stat. En medlemsstat skulle bara gå med på de gemensamma beslut som den frivilligt samtycker till. Unionen skulle på så sätt inte



Figur 2 Enhällighet och beslutsrämsighet.

alls inkräkta på en medlemsstats beslutsuveränitet utan staten i fråga delegerar en rad uppgifter till unionen och beslutar sedan via veto om hur dessa skall utföras gemensamt. Forskare som tillhör den s.k. public choice skolan har i Knut Wicksells efterföljd framhåvt de positiva egenskaperna hos enhällighet, såsom effektivitet och rättvisa: en medlemsstat accepterar att genomföra alla unionsbeslut därför att den har samtyckt till dessa. Ekonomer har argumenterat för att enhällighet är detsamma som s.k. Pareto-optimalitet inom politikens värld eller den offentliga sektorn.

Emellertid finns det klara nackdelar med enhällighet, vilket tabell 4 indikerar. Unionens beslutsrämsighet blir helt enkelt för liten, om EU skulle hålla fast vid Luxemburgprincipen. Statsvetare har poängterat gruppens förmåga att agera – beslutsrämsigheten d – såsom ett värde vilket måste beaktas vid sidan om kapaciteten att blockera ej önskvärda beslut. Man har angett olika skäl för att en grupp måste ha ett minimum av beslutsrämsighet:

- transaktionskostnader;
- strategiskt beteende eller opportunistisk;
- balans mellan förmågan att ändra och att blockera;
- neutralitet mellan ändra SQ och att bevara SQ;
- risken för en s.k. polsk riksdag, dvs. komplett inaktivitet.

Knut Wicksell var inte främmande för dessa argument mot hans s.k. ”nya regel för rättvisa skattebeslut” (1896, 1987). Men han hävdade att gruppens medlemmar snabbt skulle inse risken med långdragna förhandlingar i relation till en medlem som kanske av strategiska skäl motsätter sig ett nästan samstämmigt beslut. När EU beslutade om Konstitutionen spelade faktiskt en allmän oro över en alltför låg besluts-

kapacitet en stor roll, speciellt som Niceregimen faktiskt minskade unionens besluts-mässighet.

Enligt Dublinregimen skulle rådet få en betydligt högre beslutskapacitet än rådet enligt Niceregimen, enligt följande regler:

1. DKM baserad på ett befolkningskriterium på 65 procent och 55 procent av staterna (dok minst 15 stater) för att ja (DKM1 i tabellerna nedan), och,
2. DKM baserad på ett befolkningskriterium på 65 procent och 72 procent av staterna för att ja (DKM2 i tabellerna nedan).

Dessutom krävs minst 4 stater för blockering av ett beslut. Vidare behålls enhällighetsprincipen, men i mindre utsträckning än tidigare med motiveringen om ett besluts-mässigt effektivare EU. Man kan betrakta de nya beslutsreglerna som att ta en stats befolkningsstorlek i beaktande, dels som en ny metod för kvantitativt röstande dels som ett erkännande av att EU är en union av folk, inte bara en union av stater. Det var dock redan i Niceregimen som ett befolkningskriterium infördes genom att ett positivt beslut kräver 62 procent i unionens befolkning.

Besluts-mässigheten maximeras när en grupp använder EM med eller utan kvantitativt röstande. Med kvalificerad majoritet förstås ofta en regel om 2/3 för ett ja, men det kan förekomma andra former av kvalificerad majoritet, t ex 4/5. EEC och EU har använt en speciell form av kvalificerad majoritet, som landar på mellan 70-75 procent av medlemsstaterna i det att unionen använt både KM och DKM.

Dubbel kvalificerad majoritet har använts inom EEC och EU på så sätt att antalet stater som röstar för ett ja ökas något i förhållande till kvalificerad majoritet. Enligt den nu gällande Niceregimen krävs 72 procent av medlemsstaterna för ett ja enligt KM, men för DKM krävs dessutom att 2/3 av staterna stöder ja. Konstitutionen bibehåller denna distinktion mellan KM och DKM genom att kräva 72 procent av medlemsstaterna för vissa beslut i stället för 55 procent av staterna och 65 procent av befolkningen. Dubbel kvalificerad majoritet tillämpas när rådet vill agera på egen hand utan att ett initiativ från Kommissionen föreligger. Vanligtvis är dock Kommissionen agendasättare.

Röstande i egentlig mening sätter fart i och med Maastricht-regimen och utvidgningen av unionen till 15 medlemmar. Enhällighetsregeln leder i större grupper av aktörer till beslutstorka och dödläge med stor risk för opportunistisk från de verkligt små minoriteterna. När unionen bestod av 6 medlemmar kunde förhandlingar leda fram till gemensamma beslut. I en grupp av 15 medlemmar skulle förhandlingar snabbt leda till stora transaktionskostnader. Att rösta är enklare. Det finns dock anledning att se på röstmakten även när unionen var mindre, eftersom förhandlingsmakten tenderar att avspegla den implicita röstmakten, dvs. även när man avstår från att rösta formellt.

I Maastrichtregimen för 15 länder hade unionen en rimlig grad av besluts-mässighet i det att 8 procent av koalitioner kan vara vinnande. Röstmakten hos de enskilda staterna skiljde sig åt enligt proportionen 4 – 2 – 1 medan blockeringsmakten var mycket hög för de stora staterna samt något mindre för de små staterna. Niceregimen för 25 länder har en annan struktur i det att besluts-mässigheten reduceras kraftigt. Enbart 4 procent av alla möjliga koalitioner är vinnande. Röstmakten hos de enskilda staterna har differentierats enligt proportionen 6 – 2 – 1. Men två länder – Spanien

Tabell 4. Ministerrådets effektivitet.

År		KM	DKM
1958		0.219	0.203
1973		0.147	0.137
1981		0.137	0.115
1986		0.098	0.093
1995		0.078	0.070
2004		0.035	0.026
2004	(Nice)	0.036	0.022
2007	(Nice)	0.028	0.020
2015	(Nice)	0.022	0.015
2007	(Dublin) ¹	0.129	0.008
2015	(Dublin) ¹	0.129	0.007

¹ Dublin: DKM1 = KM, DKM2 = DKM

och Polen – har nästan samma röstmakt som de största staterna. Det är lätt att förstå varför dessa två medelstora länder starkt motsatte sig en revidering av Niceregimen.

Omedelbart efter Nicemötet med dess förslag om en beslutsregel om 62 procent av befolkningen i förening med KM, framhölls av en enig mängd kritiker att unionen tagit ett steg bakåt, nämligen tillbaka mot enhällighetsprincipen från 1960- och 70-talen. Denna kritik gjorde intryck på arbetet med EU:s första konstitution, som lade fram ett förslag till en helt ny regim för rådet från och med 2009. Tabell 4 fokuserar på rådets beslutsförmåga, vilken skulle öka kraftigt med Konstitutionen.

I Appendix I presenteras en rad tabeller som återger de olika maktindexen för varje regim som EC eller EU har haft. Några generella resultat kan slås fast: (1) Ju större gemenskapen har blivit, desto mindre förändringsmakt för medlemmarna; (2) Blockeringsmakten har ej ändrats avsevärt sedan 1958; (3) Det finns fortsatt stora skillnader i röstmakt mellan de olika medlemmarna enligt formeln att större stater väger tyngre men små stater har mer röstmakt när befolkningsstorlek beaktas.

Komparativ konstitutionell analys

Vi skall nu analysera en alternativ regim för EU – Dublin – med hjälp av maktindexansatsen. Vilken röstmakt kan till exempel Sverige uppnå jämfört med Nice? Och hur är det med proportionaliteten i allokeringen av röstmakt om man jämför Dublin med Nice?

Tabell 5 bygger på en simulering av vad som skulle hända med maktindexen om Dublinregimen införs i ett framtida EU. Man kan slå fast att effektiviteten hos rådet och förändringsmakten förbättras kraftigt medan blockeringsmakten enbart reduceras marginellt. Dublin är en synnerligen intressant innovation inom grupp-beslutste-

Tabell 5. Ministerrådet enligt Dublin, kvalificerad majoritet: 55% av rådets medlemmar plus 65% av unionens befolkning.

Stat	Popu- lation	Banzhaf röstmakt		Förändrings- makt		Blockerings- makt	
		2007	2015	2007	2015	2007	2015
Tyskland	82.2	0.203	0.158	0.117	0.089	0.790	0.721
Storbritanni	59.8	0.151	0.120	0.087	0.067	0.586	0.546
Frankrike	59.5	0.150	0.119	0.086	0.067	0.583	0.544
Italien	57.8	0.146	0.116	0.084	0.065	0.568	0.531
Spanien	40.3	0.107	0.089	0.061	0.050	0.415	0.405
Polen	38.7	0.103	0.087	0.059	0.049	0.399	0.398
Rumänien	22.3	0.072	0.060	0.042	0.034	0.281	0.276
Nederlande	16.0	0.060	0.051	0.034	0.028	0.233	0.231
Grekenland	10.6	0.049	0.042	0.028	0.024	0.189	0.193
Tjeckien	10.3	0.048	0.042	0.028	0.023	0.187	0.191
Belgien	10.3	0.048	0.042	0.028	0.023	0.187	0.191
Ungern	10.0	0.047	0.041	0.027	0.023	0.184	0.189
Portugal	10.0	0.047	0.041	0.027	0.023	0.184	0.189
Sverige	9.0	0.045	0.040	0.026	0.022	0.176	0.182
Österrike	8.1	0.043	0.038	0.025	0.022	0.169	0.175
Bulgarien	8.0	0.043	0.038	0.025	0.021	0.168	0.174
Slovakien	5.4	0.038	0.034	0.022	0.019	0.147	0.156
Danmark	5.3	0.038	0.034	0.022	0.019	0.146	0.155
Finland	5.2	0.037	0.034	0.021	0.019	0.145	0.154
Irland	3.8	0.034	0.032	0.020	0.018	0.134	0.144
Litauen	3.7	0.034	0.031	0.020	0.018	0.133	0.144
Lettland	2.4	0.031	0.029	0.018	0.017	0.122	0.134
Slovenien	2.0	0.031	0.029	0.018	0.016	0.119	0.132
Estland	1.4	0.029	0.028	0.017	0.016	0.114	0.127
Cypern	0.7	0.028	0.027	0.016	0.015	0.108	0.122
Luxemburg	0.5	0.027	0.026	0.016	0.015	0.107	0.121
Malta	0.4	0.027	0.026	0.016	0.015	0.106	0.120
Kroatien	4.5		0.033		0.018		0.150
Makedonien	2.1		0.029		0.016		0.132
Turkiet	70.7		0.137		0.077		0.627
Sum	561.	1.719	1.654				
Effektivitet		0.129	0.129				

ori, eftersom den kombinerar regeln om en stat – en röst med regeln att befolkningsstorleken även beaktas. För Sveriges del skulle förändringsmakten ökas betydligt medan blockeringsmakten enbart reduceras marginellt.

Dublinregimen innehåller samma distinktion mellan kvalificerad och dubbel kvalificerad majoritet som alla regimer sedan 1958. Den version som simuleras i Tabell 6

Tabell 6. Ministerrådet enligt Dublin, kvalificerad majoritet: 72% av rådets medlemmar plus 65% av unionens befolkning.

Stat	Popu- lation	Banzhaf röstmakt		Förändrings- makt		Blockerings- makt	
		2007	2015	2007	2015	2007	2015
Tyskland	82.2	0.0110	0.0087	0.0055	0.0044	0.6929	0.6530
Storbritannien	59.8	0.0097	0.0078	0.0049	0.0039	0.6117	0.5870
Frankrike	59.5	0.0097	0.0078	0.0049	0.0039	0.6108	0.5863
Italien	57.8	0.0096	0.0077	0.0048	0.0039	0.6053	0.5820
Spanien	40.3	0.0089	0.0072	0.0045	0.0036	0.5575	0.5453
Polen	38.7	0.0088	0.0072	0.0044	0.0036	0.5552	0.5407
Rumänien	22.3	0.0082	0.0066	0.0041	0.0033	0.5179	0.5000
Nederländer	16.0	0.0081	0.0065	0.0041	0.0033	0.5070	0.4879
Grekenland	10.6	0.0079	0.0063	0.0040	0.0032	0.4962	0.4783
Tjeckien	10.3	0.0079	0.0063	0.0040	0.0032	0.4956	0.4778
Belgien	10.3	0.0079	0.0063	0.0040	0.0032	0.4956	0.4778
Ungern	10.0	0.0079	0.0063	0.0040	0.0032	0.4950	0.4773
Portugal	10.0	0.0079	0.0063	0.0040	0.0032	0.4950	0.4773
Sverige	9.0	0.0078	0.0063	0.0039	0.0032	0.4930	0.4755
Österrike	8.1	0.0078	0.0063	0.0039	0.0032	0.4913	0.4741
Bulgarien	8.0	0.0078	0.0063	0.0039	0.0032	0.4911	0.4739
Slovakien	5.4	0.0077	0.0062	0.0039	0.0031	0.4859	0.4696
Danmark	5.3	0.0077	0.0062	0.0039	0.0031	0.4857	0.4695
Finland	5.2	0.0077	0.0062	0.0039	0.0031	0.4855	0.4693
Irland	3.8	0.0077	0.0062	0.0039	0.0031	0.4829	0.4670
Litauen	3.7	0.0077	0.0062	0.0039	0.0031	0.4827	0.4668
Lettland	2.4	0.0076	0.0062	0.0038	0.0031	0.4802	0.4648
Slovenien	2.0	0.0076	0.0062	0.0038	0.0031	0.4794	0.4641
Estland	1.4	0.0076	0.0061	0.0038	0.0031	0.4783	0.4632
Cypern	0.7	0.0076	0.0061	0.0038	0.0031	0.4769	0.4621
Luxemburg	0.5	0.0076	0.0061	0.0038	0.0031	0.4765	0.4618
Malta	0.4	0.0076	0.0061	0.0038	0.0031	0.4764	0.4616
Kroatien	4.5		0.0062		0.0031		0.4681
Makedonien	2.1		0.0062		0.0031		0.4643
Turkiet	70.7		0.0082		0.0041		0.6174
Sum	561.	0.2269	0.1986				
Effektivitet		0.0079	0.0066				

är dock mycket restriktiv för EU:s effektivitet och förändringsmakten hos medlemmarna.

Tabell 7 presenterar de normaliserade Banzhaftalen för Dublinregimen i jämförelse med Niceregimen. Man kan slå fast att Dublin korrigerar för några orättvisor som framhölls redan när Nice infördes. Sålunda ökar Tysklands andel av röstmakten medan Spaniens och Polens andelar reduceras.

Tabell 7. Normaliserad Banzhaf maktindex (Ministerrådet 2007).

Stat	Nice		Dublin	
	KM ¹	DKM ²	DKM1 ³	DKM2 ⁴
Tyskland	0,078	0,066	0,118	0,050
Storbritannien	0,078	0,066	0,088	0,044
Frankrike	0,078	0,066	0,087	0,044
Italien	0,078	0,066	0,085	0,044
Spanien	0,074	0,063	0,062	0,040
Polen	0,074	0,063	0,060	0,040
Rumänien	0,043	0,041	0,043	0,037
Nederländerna	0,040	0,039	0,035	0,036
Grekenland	0,037	0,037	0,028	0,036
Tjeckien	0,037	0,037	0,028	0,036
Belgien	0,037	0,037	0,028	0,036
Ungern	0,037	0,037	0,028	0,036
Portugal	0,037	0,037	0,028	0,036
Sverige	0,031	0,033	0,026	0,035
Österrike	0,031	0,033	0,025	0,035
Bulgarien	0,031	0,033	0,025	0,035
Slovakien	0,022	0,026	0,022	0,035
Danmark	0,022	0,026	0,022	0,035
Finland	0,022	0,026	0,022	0,035
Irland	0,022	0,026	0,020	0,035
Litauen	0,022	0,026	0,020	0,035
Lettland	0,013	0,020	0,018	0,035
Slovenien	0,013	0,020	0,018	0,034
Estland	0,013	0,020	0,017	0,034
Cypern	0,013	0,020	0,016	0,034
Luxemburg	0,013	0,020	0,016	0,034
Malta	0,009	0,018	0,016	0,034

¹röster 255/345; medlemstater: 14/27

²röster 255/345; medlemstater: 18/27

³55% av rådets medlemmar plus 65% av unionens befolkning

⁴72% av rådets medlemmar plus 65% av unionens befolkning

Sammanfattningsvis kan man visa att Dublin skulle förbättra röstmakten för alla medlemmar, om man använder dess version av kvalificerad majoritet. Å andra sidan gäller att om man skulle använda Dublins utformning av dubbel kvalificerad majoritet, så skulle alla utom de allra minsta medlemsstaterna förlora röstmakt jämfört med Nice – se tabell 8.

Tabell 8. Nice-Dublin: Ändring av absolut och relativ maktindex (Ministerrådet 2007).

Stat	Proc. ändring Nice KM - Dublin DKM1		Proc. ändring Nice DKM - Dublin DKM1		Proc. ändring Nice DKM - Dublin DKM2	
	Penrose- Banzhaf	Banzhaf norm.	Penrose- Banzhaf	Banzhaf norm.	Penrose- Banzhaf	Banzhaf norm.
	Tyskland	522.5	52.1	738.4	78.0	-54.6
Storbritannien	361.3	12.7	521.3	31.9	-60.0	-33.8
Frankrike	359.2	12.2	518.5	31.4	-60.0	-33.9
Italien	347.7	9.4	503.0	28.0	-60.4	-34.5
Spanien	242.5	-16.3	363.0	-1.7	-61.6	-36.5
Polen	229.5	-19.5	345.4	-5.4	-61.7	-36.8
Rumänien	304.7	-1.1	387.5	3.5	-44.6	-8.4
Nederländerna	259.3	-12.2	325.0	-9.7	-42.9	-5.6
Grekenland	214.5	-23.2	264.0	-22.7	-41.0	-2.5
Tjeckien	210.4	-24.2	259.3	-23.7	-41.1	-2.7
Belgien	210.4	-24.2	259.3	-23.7	-41.1	-2.7
Ungern	206.4	-25.2	254.6	-24.7	-41.2	-2.8
Portugal	206.4	-25.2	254.6	-24.7	-41.2	-2.8
Sverige	248.9	-14.8	281.8	-18.9	-34.0	9.1
Österrike	234.4	-18.3	266.0	-22.3	-34.2	8.7
Bulgarien	232.8	-18.7	264.2	-22.7	-34.3	8.7
Slovakien	312.3	0.7	294.0	-16.3	-19.5	33.1
Danmark	310.0	0.2	291.8	-16.8	-19.5	33.1
Finland	307.7	-0.4	289.6	-17.3	-19.5	33.0
Irland	275.7	-8.2	259.0	-23.8	-20.0	32.3
Litauen	273.3	-8.8	256.7	-24.2	-20.0	32.2
Lettland	499.1	46.3	335.8	-7.5	5.7	74.7
Slovenien	483.0	42.4	324.1	-9.9	5.5	74.4
Estland	458.9	36.5	306.5	-13.7	5.3	74.0
Cypern	430.6	29.6	286.0	-18.0	5.0	73.5
Luxemburg	422.5	27.7	280.1	-19.3	4.9	73.4
Malta	587.9	68.1	320.3	-10.8	16.8	93.1

Proportionalitetsfragan: Väger alla lika tungt?

Väger alla medborgare i EU lika tungt eller lätt? Om man begränsar denna fråga till rådet kan man slå fast att strikt jämlikhet mellan alla medborgare inom EU inte är möjligt att uppnå. Det är medborgarna i de mindre staterna som väger tyngst! Tabell 9 ger en bild av röstmakten/befolkningen.

Tabell 9, Nice-Dublin (2007): Normaliserad Banzhaf/ befolkning (pr. mill.).

Stat	Nice		Dublin	
	KM	DKM	DKM1	DKM2
Tyskland	0.0009	0.0008	0.0014	0.0006
Storbritannien	0.0013	0.0011	0.0015	0.0007
Frankrike	0.0013	0.0011	0.0015	0.0007
Italien	0.0013	0.0012	0.0015	0.0008
Spanien	0.0018	0.0016	0.0015	0.0010
Polen	0.0019	0.0016	0.0015	0.0010
Rumänien	0.0019	0.0018	0.0019	0.0017
Nederländerna	0.0025	0.0024	0.0022	0.0023
Grekenland	0.0035	0.0035	0.0027	0.0034
Tjeckien	0.0036	0.0036	0.0027	0.0035
Belgien	0.0036	0.0036	0.0027	0.0035
Ungern	0.0037	0.0037	0.0028	0.0036
Portugal	0.0037	0.0037	0.0028	0.0036
Sverige	0.0034	0.0036	0.0029	0.0039
Österrike	0.0038	0.0040	0.0031	0.0044
Bulgarien	0.0039	0.0041	0.0031	0.0044
Slovakien	0.0040	0.0049	0.0041	0.0065
Danmark	0.0041	0.0050	0.0041	0.0066
Finland	0.0042	0.0050	0.0042	0.0067
Irland	0.0057	0.0069	0.0053	0.0091
Litauen	0.0059	0.0071	0.0054	0.0094
Lettland	0.0052	0.0082	0.0076	0.0144
Slovenien	0.0063	0.0099	0.0089	0.0172
Estland	0.0089	0.0141	0.0122	0.0246
Cypern	0.0179	0.0282	0.0232	0.0490
Luxemburg	0.0250	0.0395	0.0319	0.0686
Malta	0.0236	0.0444	0.0396	0.0857

Detta är ofrånkomligt om man vill att de verkligt små staterna skall ha en röst och inte vara s.k. *dummy*. Tabell 9 visar dock att röstmakten ökar med Dublinregimen samt att skillnaderna i den relativa röstmakten mellan medborgare i olika EU-länder minskar med undantag för de verkligt små medlemsstaterna.

Det finns inget att göra med de höga proportionalitetstalen för Cypern, Luxemburg och Malta. Man kan förmoda att dessa tre stater kommer att via beslutsfattandet tilldelas policylösningar som ligger nära deras ideallösningar.

Avslutning

I konstitutionellt beslutsfattande för en politisk union försöker aktörerna uppnå de bästa lösningarna på problemet att utöva makt över framtida beslutsfattande. Aktö-

rerna vill tre saker: (a) skapa en union med beslutskapacitet; (b) försäkra sig om att inte alltför många för aktören negativa beslut kan tas; (c) ha garantier för att han/hon kan medverka till beslut som förändrar SQ. Beslutsreglerna kommer att bli en *trade-off* mellan gruppens beslutsförmåga å ena sidan och den enskilde aktörens blockeringsförmåga å den andra sidan. Dessutom kommer aktörerna att beakta den proportionella röstmakten så att skillnader i röstmakten avspeglar skillnaderna i befolkningsstorlek mellan länderna.

EU:s konstitution skulle förbättra unionens beslutsförmåga – se jämförelsen mellan Nice och Dublin. Konstitutionen skulle också skapa mera balans mellan medlemsstaterna i fråga om röstmakt samt minska skillnaderna i proportionell röstmakt. Konstitutionens regler är helt andra än de regler som den Europeiska gemenskapen använt sedan 1959. De ökar unionens beslutsförmåga i stället för att minska den såsom varit fallet med de tidigare revisionerna av reglerna.

Det är dock osäkert om Dublin ratificeras, vilket innebär att Sverige måste beakta även Nice, som skulle fortsätta att tillämpas efter 2009, om Dublin faller. Nice betonar blockeringsmakten framför beslutsförmågan och den ger klara skillnader i den proportionella röstmakten som knappast kan sägas vara rättvisa. Nice eller Dublin – det är en fråga om två olika regimer för beslutsfattandet som bottnar i olika värderingar av röstmakten: blockeringsmakten kontra beslutsförmågan.

I litteraturen (public choice samt social choice) återfinns man två olika filosofier över vad som är essensen i ett gruppbeslut:

1. Den enskilde aktörens förmåga att säga *nej*;
2. Den enskilde aktörens förmåga att få till stånd ett positivt gruppbeslut, dvs. *ja*.

Vetoprincipen betonas i den ekonomiska ansatsen: Offentliga beslut byggs i realiteten på ett komplext förhandlingsspel mellan aktörerna, vilket leder fram till ett Pareto-optimalt beslut, om enhällighet används (Buchanan 1977, Vanberg 1994). Den andra filosofin uppfattar gruppbeslut som innehållande en konflikt mellan olika aktörer. Enbart röstande kan avgöra mellan olika opinioner om det bästa gruppbeslutet. Enkel majoritet är den mest effektiva metoden att kora en vinnare och en förlorare. Det finns inga Paretooptimala lösningar på enkla spel, utan möjligen kan man nå fram till en Condorcet-vinnare (Riker 1981, Nurmi 1986). Man behöver inte ta ställning till vilken filosofi som är den korrekta. Ju större gruppen är, desto mer relevant är den statsvetenskapliga filosofin och ju mindre den ekonomiska. Vid EU:s toppmöte i Bryssel den 21-23 juni antogs en reformtraktat som har Dublinregimen för beslut i ministerrådet. Denna traktat skall nu ratificeras av medlemsstaterna.

LITTERATUR

- Aumann, Robert J. – Hart, Sergiu. (red), 1994. *Handbook of Game Theory with Economic Applications*, Vol 2. Amsterdam: North-Holland.
- Banzhaf, John F. III. 1965. Weighted Voting Doesn't Work: A Mathematical Analysis, *Rutgers Law Review* 19, s 317-343.
- Brams, Steven. 2004. *Game Theory and Politics*. Mineola, NY: Dover.
- Buchanan, James M. & Tullock, Gordon, 1962. *The Calculus of Consent*. Ann Arbor, MI: University of Michigan Press.
- Buchanan, James M. 1977. *Freedom in Constitutional Contract: Perspectives of a Political Economist*. College Station, TX: Texas A & M University Press.
- Coleman, James S. 1971. Control of Collectivities and the Power of a Collectivity to Act, i Lieberman, Bernhardt (red), *Social Choice*. New York: Gordon and Breach; omtryckt i Coleman (1986).
- Coleman, James S. 1973. *The Mathematics of Collective Action*. London: Heinemann Educational Books.
- Coleman, James S. 1986. *Individual Interests and Collective Action: Selected Essays*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Felsenthal, Dan S. – Machover, Moshe. 1998. *The Measurement of Voting Power: Theory and Practice, Problems and Paradoxes*. Cheltenham: Edward Elgar.
- Felsenthal, Dan S. – Machover, Moshe. 2004. A Priori Voting Power – What is it all About?, *Political Studies Review* 2, s 1-23.
- Lane, Jan-Erik – Mæland, Reinert. 1995. Voting Power under the EU Constitution, *Journal of Theoretical Politics* 7, s 223-30.
- Lane, Jan-Erik – Mæland, Reinert. 2000. Constitutional Analysis: The Power Index Approach, *European Journal of Political Science* 37, s 31-56.
- Laruelle, Annick – Widgren, Mika. 2001. Voting Power in a Sequence of Cooperative Games: the Case of EU Procedures, i Holler, Manfred J. – Owen, Guillermo (red), *Power Indices and Coalition Formation*. Boston, MA: Kluwer.
- Leech, Dennis. 2002. An Empirical Comparison of the Performance of Classical Power Indices, *Political Studies* 50, s.1-22.
- Nurmi, Hannu. 1987. *Comparing Voting Systems*. Dordrecht: D. Reidel.
- Penrose, Lionel S. 1946. The Elementary Statistics of Majority Voting, *Journal of the Royal Statistical Society* 109, s. 53-57.
- Riker, William H. 1962. *The Theory of Political Coalitions*. New Haven, CT: Yale University Press.
- Riker, William H. 1982. *Liberalism against Populism: A Comparison Between the Theory of Democracy and the Theory of Social Choice*. San Francisco, CA: W.H. Freeman.
- Shapley, Lloyd S. & Martin Shubik. 1954. A Method for Evaluating the Distribution of Power in a Committee System, *American Political Science Review* 48, s 787-792.
- Shepsle, Kenneth A. – Bonchek, Mark S. 1997. *Analyzing Politics: Rationality, Behavior and Institutions*. New York: Norton.
- Stevens, Joe B. 1993. *The Economics of Collective Choice*. Boulder, CO: Westview Press.
- Vanberg, Viktor J. 1994. *Rules and Choice in Economics: Essays in Constitutional Political Economy*. London: Routledge.
- Wicksell, Knut. 1967. A New Principle of Just Taxation, i Musgrave, Richard A. – Peacock, Alan T. (red), *Classics in the Theory of Public Finance*. New York: St Martin's Press.
- Wicksell, K. 1987. *Om en ny princip för rättvis beskattning*. Stockholm: Ratio.

APPENDIX

Nyckeltabeller för röstmakt i rådet 1958-2015

Tabell A1. Ministerrådet 1958-1981: kvalificerad majoritet (KM).

Stat	Röster		Banzhaf röstmakt			Förändringsmakt			Blockeringsmakt		
	58	73-81	1958	1973	1981	1958	1973	1981	1958	1973	1981
Tyskland	4	10	0.312	0.207	0.195	0.200	0.121	0.113	0.714	0.707	0.714
Frankrike	4	10	0.312	0.207	0.195	0.200	0.121	0.113	0.714	0.707	0.714
Italien	4	10	0.312	0.207	0.195	0.200	0.121	0.113	0.714	0.707	0.714
Nederländerna	2	5	0.188	0.113	0.102	0.120	0.066	0.059	0.429	0.387	0.371
Belgien	2	5	0.188	0.113	0.102	0.120	0.066	0.059	0.429	0.387	0.371
Luxemburg	1	2	0.000	0.020	0.051	0.000	0.011	0.029	0.000	0.067	0.186
Storbritannien		10		0.207	0.195		0.121	0.113		0.707	0.714
Danmark		3		0.082	0.051		0.048	0.029		0.280	0.186
Irland		3		0.082	0.051		0.048	0.029		0.280	0.186
Grekland		5			0.102			0.059			0.371
Sum			1.312	1.238	1.238						
Effektivitet			0.219	0.146	0.137						

Tabell A2. Ministerrådet 1958-1981: dubbel kvalificerad majoritet (DKM).

Stat	Röster		Banzhaf röstmakt			Förändringsmakt			Blockeringsmakt		
	58	73-81	1958	1973	1981	1958	1973	1981	1958	1973	1981
Tyskland	4	10	0.281	0.188	0.156	0.176	0.109	0.088	0.692	0.686	0.678
Frankrike	4	10	0.281	0.188	0.156	0.176	0.109	0.088	0.692	0.686	0.678
Italien	4	10	0.281	0.188	0.156	0.176	0.109	0.088	0.692	0.686	0.678
Nederländerna	2	5	0.219	0.125	0.105	0.137	0.072	0.060	0.538	0.457	0.458
Belgien	2	5	0.219	0.125	0.105	0.137	0.072	0.060	0.538	0.457	0.458
Luxemburg	1	2	0.031	0.031	0.074	0.020	0.018	0.042	0.077	0.114	0.322
Storbritannien		10		0.188	0.156		0.109	0.088		0.686	0.678
Danmark		3		0.094	0.074		0.054	0.042		0.343	0.322
Irland		3		0.094	0.074		0.054	0.042		0.343	0.322
Grekland		5			0.105			0.060			0.458
Sum			1.312	1.219	1.164						
Effektivitet			0.203	0.137	0.115						

Tabell A3. *Ministerrådet 1986-2004: kvalificerad majoritet (KM).*

Stat	Röster	Banzhaf röstmakt			Förändringsmakt			Blockeringsmakt		
		1986	1995	2004	1986	1995	2004	1986	1995	2004
Tyskland	10	0.140	0.113	0.052	0.077	0.061	0.027	0.711	0.725	0.741
Frankrike	10	0.140	0.113	0.052	0.077	0.061	0.027	0.711	0.725	0.741
Italien	10	0.140	0.113	0.052	0.077	0.061	0.027	0.711	0.725	0.741
Storbritannien	10	0.140	0.113	0.052	0.077	0.061	0.027	0.711	0.725	0.741
Spanien	8	0.118	0.093	0.043	0.066	0.051	0.022	0.602	0.601	0.620
Nederländerna	5	0.072	0.059	0.028	0.040	0.032	0.015	0.368	0.382	0.404
Portugal	5	0.072	0.059	0.028	0.040	0.032	0.015	0.368	0.382	0.404
Belgien	5	0.072	0.059	0.028	0.040	0.032	0.015	0.368	0.382	0.404
Grekland	5	0.072	0.059	0.028	0.040	0.032	0.015	0.368	0.382	0.404
Danmark	3	0.050	0.036	0.017	0.028	0.020	0.009	0.254	0.233	0.246
Irland	3	0.050	0.036	0.017	0.028	0.020	0.009	0.254	0.233	0.246
Luxemburg	2	0.020	0.023	0.012	0.011	0.012	0.006	0.100	0.147	0.165
Sverige	4		0.048	0.023		0.026	0.012		0.311	0.330
Österrike	4		0.048	0.023		0.026	0.012		0.311	0.330
Finland	3		0.036	0.017		0.020	0.009		0.233	0.246
Polen	8			0.043			0.022			0.620
Tjeckien	5			0.028			0.015			0.404
Ungern	5			0.028			0.015			0.404
Slovakien	3			0.017			0.009			0.246
Litauen	3			0.017			0.009			0.246
Lettland	3			0.017			0.009			0.246
Slovenien	3			0.017			0.009			0.246
Estland	3			0.017			0.009			0.246
Cypern	2			0.012			0.006			0.165
Malta	2			0.012			0.006			0.165
Sum		1.085	1.011	0.680						
Effektivitet		0.098	0.078	0.035						

Tabell A4. *Ministerrådet 1986-2004: dubbel kvalificerad majoritet (DKM).*

Stat	Röster	Banzhaf röstmakt			Förändringsmakt			Blockeringsmakt		
		1986	1995	2004	1986	1995	2004	1986	1995	2004
Tyskland	10	0.128	0.098	0.036	0.071	0.053	0.018	0.694	0.698	0.686
Frankrike	10	0.128	0.098	0.036	0.071	0.053	0.018	0.694	0.698	0.686
Italien	10	0.128	0.098	0.036	0.071	0.053	0.018	0.694	0.698	0.686
Storbritannien	10	0.128	0.098	0.036	0.071	0.053	0.018	0.694	0.698	0.686
Spanien	8	0.111	0.083	0.030	0.061	0.044	0.016	0.599	0.588	0.588
Nederländerna	5	0.075	0.059	0.023	0.041	0.032	0.012	0.404	0.420	0.435
Portugal	5	0.075	0.059	0.023	0.041	0.032	0.012	0.404	0.420	0.435
Belgien	5	0.075	0.059	0.023	0.041	0.032	0.012	0.404	0.420	0.435
Grekland	5	0.075	0.059	0.023	0.041	0.032	0.012	0.404	0.420	0.435
Danmark	3	0.056	0.042	0.018	0.031	0.022	0.009	0.303	0.297	0.339
Irland	3	0.056	0.042	0.018	0.031	0.022	0.009	0.303	0.297	0.339
Luxemburg	2	0.027	0.030	0.015	0.015	0.016	0.008	0.145	0.214	0.291
Sverige	4		0.051	0.020		0.027	0.010		0.360	0.391
Österrike	4		0.051	0.020		0.027	0.010		0.360	0.391
Finland	3		0.042	0.018		0.022	0.009		0.297	0.339
Polen	8			0.030			0.016			0.588
Tjeckien	5			0.023			0.012			0.435
Ungern	5			0.023			0.012			0.435
Slovakien	3			0.018			0.009			0.339
Litauen	3			0.018			0.009			0.339
Lettland	3			0.018			0.009			0.339
Slovenien	3			0.018			0.009			0.339
Estland	3			0.018			0.009			0.339
Cypern	2			0.015			0.008			0.291
Malta	2			0.015			0.008			0.291
Sum		1.062	0.968	0.564						
Effektivitet		0.093	0.070	0.026						

Tabell A5. Ministerrådet enligt Nice, kvalificerad majoritet (KM).

Stat	Röster	Banzhaf röstmakt			Förändringsmakt			Blockeringsmakt		
		2004	2007	2015	2004	2007	2015	2004	2007	2015
Tyskland	29	0.055	0.044	0.034	0.029	0.023	0.018	0.767	0.771	0.752
Storbritannien	29	0.055	0.044	0.034	0.029	0.023	0.018	0.767	0.771	0.752
Frankrike	29	0.055	0.044	0.034	0.029	0.023	0.018	0.767	0.771	0.752
Italien	29	0.055	0.044	0.034	0.029	0.023	0.018	0.767	0.771	0.752
Spanien	27	0.052	0.042	0.032	0.027	0.021	0.017	0.728	0.733	0.714
Polen	27	0.052	0.042	0.032	0.027	0.021	0.017	0.728	0.733	0.714
Nederländerna	13	0.027	0.022	0.017	0.014	0.011	0.009	0.379	0.384	0.374
Grekland	12	0.025	0.020	0.016	0.013	0.010	0.008	0.350	0.356	0.346
Tjeckien	12	0.025	0.020	0.016	0.013	0.010	0.008	0.350	0.356	0.346
Belgien	12	0.025	0.020	0.016	0.013	0.010	0.008	0.350	0.356	0.346
Ungern	12	0.025	0.020	0.016	0.013	0.010	0.008	0.350	0.356	0.346
Portugal	12	0.025	0.020	0.016	0.013	0.010	0.008	0.350	0.356	0.346
Sverige	10	0.021	0.017	0.013	0.011	0.009	0.007	0.293	0.298	0.290
Österrike	10	0.021	0.017	0.013	0.011	0.009	0.007	0.293	0.298	0.290
Slovakien	7	0.015	0.012	0.009	0.008	0.006	0.005	0.207	0.210	0.204
Danmark	7	0.015	0.012	0.009	0.008	0.006	0.005	0.207	0.210	0.204
Finland	7	0.015	0.012	0.009	0.008	0.006	0.005	0.207	0.210	0.204
Irland	7	0.015	0.012	0.009	0.008	0.006	0.005	0.207	0.210	0.204
Litauen	7	0.015	0.012	0.009	0.008	0.006	0.005	0.207	0.210	0.204
Lettland	4	0.009	0.007	0.005	0.004	0.004	0.003	0.119	0.121	0.117
Slovenien	4	0.009	0.007	0.005	0.004	0.004	0.003	0.119	0.121	0.117
Estland	4	0.009	0.007	0.005	0.004	0.004	0.003	0.119	0.121	0.117
Cypern	4	0.009	0.007	0.005	0.004	0.004	0.003	0.119	0.121	0.117
Luxemburg	4	0.009	0.007	0.005	0.004	0.004	0.003	0.119	0.121	0.117
Malta	3	0.006	0.005	0.004	0.003	0.003	0.002	0.088	0.091	0.088
Rumänien	16		0.027	0.021		0.014	0.011		0.467	0.455
Bulgarien	10		0.017	0.013		0.009	0.007		0.298	0.290
Kroatien	7			0.009			0.005			0.204
Makedonien	4			0.005			0.003			0.117
Turkiet	29			0.034			0.018			0.752
Sum		0.643	0.557	0.484						
Effektivitet		0.036	0.028	0.023						

Tabell A6. Ministerrådet enligt Nice, dubbel kvalificerad majoritet (DKM).

Stat	Röster	Banzhaf röstmakt			Förändringsmakt			Blockeringsmakt		
		2004	2007	2015	2004	2007	2015	2004	2007	2015
Tyskland	29	0.032	0.030	0.022	0.016	0.015	0.011	0.715	0.726	0.708
Storbritannien	29	0.032	0.030	0.022	0.016	0.015	0.011	0.715	0.726	0.708
Frankrike	29	0.032	0.030	0.022	0.016	0.015	0.011	0.715	0.726	0.708
Italien	29	0.032	0.030	0.022	0.016	0.015	0.011	0.715	0.726	0.708
Spanien	27	0.030	0.028	0.021	0.015	0.014	0.011	0.683	0.690	0.674
Polen	27	0.030	0.028	0.021	0.015	0.014	0.011	0.683	0.690	0.674
Nederländerna	13	0.019	0.017	0.013	0.010	0.009	0.007	0.429	0.423	0.417
Grekland	12	0.018	0.017	0.012	0.009	0.008	0.006	0.416	0.405	0.398
Tjeckien	12	0.018	0.017	0.012	0.009	0.008	0.006	0.416	0.405	0.398
Belgien	12	0.018	0.017	0.012	0.009	0.008	0.006	0.416	0.405	0.398
Ungern	12	0.018	0.017	0.012	0.009	0.008	0.006	0.416	0.405	0.398
Portugal	12	0.018	0.017	0.012	0.009	0.008	0.006	0.416	0.405	0.398
Sverige	10	0.017	0.015	0.011	0.009	0.008	0.006	0.383	0.365	0.362
Österrike	10	0.017	0.015	0.011	0.009	0.008	0.006	0.383	0.365	0.362
Slovakien	7	0.015	0.012	0.010	0.008	0.006	0.005	0.336	0.306	0.305
Danmark	7	0.015	0.012	0.010	0.008	0.006	0.005	0.336	0.306	0.305
Finland	7	0.015	0.012	0.010	0.008	0.006	0.005	0.336	0.306	0.305
Irland	7	0.015	0.012	0.010	0.008	0.006	0.005	0.336	0.306	0.305
Litauen	7	0.015	0.012	0.010	0.008	0.006	0.005	0.336	0.306	0.305
Lettland	4	0.013	0.010	0.008	0.007	0.005	0.004	0.288	0.246	0.247
Slovenien	4	0.013	0.010	0.008	0.007	0.005	0.004	0.288	0.246	0.247
Estland	4	0.013	0.010	0.008	0.007	0.005	0.004	0.288	0.246	0.247
Cypern	4	0.013	0.010	0.008	0.007	0.005	0.004	0.288	0.246	0.247
Luxemburg	4	0.013	0.010	0.008	0.007	0.005	0.004	0.288	0.246	0.247
Malta	3	0.012	0.009	0.007	0.006	0.005	0.004	0.272	0.226	0.226
Rumänien	16		0.020	0.015		0.010	0.007		0.484	0.469
Bulgarien	10		0.015	0.011		0.008	0.006		0.365	0.362
Kroatien	7			0.010			0.005			0.305
Makedonien	4			0.008			0.004			0.247
Turkiet	29			0.022			0.011			0.708
Sum		0.483	0.461	0.386						
Effektivitet		0.022	0.020	0.016						